

Sygn. akt VIII U 1925/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Anna Capik-Pater
Protokolant:	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2019 r. w Gliwicach

sprawy W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania W. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 października 2017 r. **nr** (...) - (...) - 4/15

oddala odwołanie.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater

VIII U 1925/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 października 2017 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu W. K. prawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem po przyznania emerytury nie podjął on zatrudnienia, a przychód w wysokości 500 zł, który uzyskał z umowy zlecenia w okresie od 27 grudnia 2016 r. do 30 grudnia 2017 r. pozostaje bez wpływu na wysokość świadczenia. Organ rentowy wskazał, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych z całego okresu zatrudnienia, tj. z lat 1980-1988 z uwzględnieniem ww. umowy zlecenie wyniósł 247,14%.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony. Wniósł odwołanie, w którym domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do spornego świadczenia. Domagał się odtworzenia osiąganego wynagrodzenia za okres od 1970 r. do 1979 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wyniósł o jego oddalenie i podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony W. K. urodził się (...)

Ubezpieczony pracował:

- od 1 września 1965 r. do 26 stycznia 1969 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G., jako monter instalacji sanitarnych;

- od 1 kwietnia 1970 r. 25 lipca 1970 r. w Powiatowej Spółdzielni Pracy Usług (...) w Ż., jako robotnik;

- od 31 lipca 1970 r. do 28 lutego 1999 r. w KWK (...) w K. kolejno jako instalator urządzeń sanitarnych na powierzchni (od 31 lipca 1970 r. do 31 grudnia 1970 r.), ślusarz-hydraulik na powierzchni (od 1 stycznia 1971 r. do 31 stycznia 1973 r.), spawacz na powierzchni (od 1 lutego 1973 r. do 28 lutego 1974 r.), ślusarz-spawacz pod ziemią (od 10 stycznia 1984 r. do 28 lutego 1984 r.), ratownik pod ziemią (od 1 marca 1984 r. do 30 czerwca 1998 r.), ślusarz spawacz pod ziemią (od 1 kwietnia 1994 r. do 30 czerwca 1998 r.). W okresie od 15 lutego 1975 r. do 28 grudnia 1995 r. był członkiem drużyny ratowniczej. Łącznie spędził w akcjach ratowniczych 1091 godzin, w tym 109 godzin w aparacie.

Od 1 marca 1999 r. ubezpieczony jest uprawniony do emerytury górniczej. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru emerytury z 10 kolejnych lat, tj. z lat 1982-1991. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 302,74% i został ograniczony do 250%.

W okresie od 27 grudnia 2016 r. do 30 grudnia 2016 r. świadczył usługi w ramach umowy zlecenie na rzecz (...) w K.. Z tego tytułu otrzymał wynagrodzenie w wysokości 500 zł.

W dniu 26 września 2017 r. ubezpieczony wniósł o przeliczenie emerytury na zasadzie art. 110a ustawy emerytalnej.

Zaskarżoną decyzją z dnia 5 października 2017 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do przeliczenia emerytury z przyczyn wyżej wskazanych.

Ubezpieczony przedłożył druki rp-7 za okres od 1980-1999. Za lata poprzednie konieczne stało się odtworzenie hipotetycznego wynagrodzenia. Do obliczeń wykorzystano opinie główną oraz uzupełniającą, które to opinie zostały sporządzone przez biegłego sądowego K. S..

W okresie pracy w KWK (...), ubezpieczony pracował na trzy zmiany - na każdej po 1/3 miesiąca oraz co najmniej dwie niedziele w miesiącu. Zdarzało się również, że pracował w sobotę.

Do 1979 r. na wynagrodzenie ubezpieczonego składały się następujące składniki: wynagrodzenie zasadnicze, deputat węglowy, Karta Górnik, dodatek za pracę na II i III zmianie, dodatek za pracę w niedzielę, czasem także w sobotę

Z uwagi na brak dostatecznych dowodów na to, że ubezpieczony otrzymywał jeszcze inne składniki, takie jak np. premia, to nie zostały one uwzględnione.

W karcie jest tylko jeden zapis z dnia 10 sierpnia 1984 r., z którego wynika, że od tej daty ubezpieczony miał stawkę wynagrodzenia 364 zł/dniówkę.

Ze znajdujących się w aktach akt osobowych kart obiegowych wynika, że ubezpieczony miał następujące stawki wynagrodzenia:

- od 31.07.1970 - 72 zł/dniówkę, VII kategoria na powierzchni
- od 01.01.1971 - 80 zł/dniówkę, VIII kategoria na powierzchni
- od 01.03.1974 - 112 zł/dniówkę jako spawacz pod ziemią

- od 15.03.1974 - 148 zł/dniówkę, VI kategoria
- od 01.01.1984 - 364 zł/dniówkę, VII kategoria.

Ubezpieczony w spornym okresie musiał mieć jeszcze zmianę stawki ze 148 zł na 160 zł/dniówkę od dnia 1 sierpnia 1975 r. w ramach tej samej tj. VI kategorii.

Pracownicy górnictwa otrzymywali dodatkowe wynagrodzenie Kartę Górnika. Robotnik zatrudniony na powierzchni nabywał prawo do Karty Górnika po roku pracy.

Wysokość Karty Górnika zgodnie z protokołem dodatkowym nr 265/PW z dnia 05.12.1968r. wynosiła:

kateg. zaszer. po 1 roku po 2 latach po 5 latach

VII 2,90 5,80 8,70

VIII 3,20 6,40 9,60

Od 1 stycznia 1973 r. uchwałą Rady Ministrów nr 13/73 z dnia 20 stycznia 1973 r. przywrócono obowiązujące wcześniej procentowe stawki Karty Górnika, tj. w wysokości:

a) pracownicy powierzchni:

- 5 % po roku pracy
- 10 % po 2 latach pracy
- 15 % po 5 latach pracy

b) zatrudnieni pod ziemią:

- 10 % w okresie do 2 lat
- 15 % po 2 latach
- 20 % po 5 latach

Pracownicy otrzymywali także deputat węglowy. Prawo do deputatu pracownik zatrudniony na powierzchni nabywał po roku pracy za kwartał kalendarzowy, w którym upływał rok od podjęcia pracy. Zatrudnieni pod ziemią nabywali prawo do deputatu od podjęcia pracy. Wysokość deputatu wynosiła:

- 8 ton rocznie - pracownicy utrzymujący rodzinę i pracownicy samotni prowadzący własne gospodarstwo domowe,
- 2 tony rocznie - pracownicy nie utrzymujący rodziny i pracownicy samotni nie prowadzący własnego gospodarstwa domowego.

Ubezpieczony zawarł związek małżeński w dniu 28 sierpnia 1971 r., zatem od września 1971 r. był uprawniony do 8 ton deputatu węglowego rocznie.

Za pracę w nocy (III zmiana) pracownicy zatrudnieni pod ziemią otrzymywali dodatek w wysokości 20 %, a od 01.10.1974 r. w wysokości 30 %. Jednocześnie od 01.10.1974 r. (uchwała nr 230/74 Rady Ministrów z dnia 27 września 1974 r. wprowadzono dodatek za II zmianę w wysokości 10 %.

W związku z tym, że ubezpieczony był członkiem drużyny ratowniczej, to otrzymywał również dodatek za ćwiczenia w aparacie oraz dodatek ratowniczy. W okresie spornym odbył 48 godzin ćwiczeń (6 dni), w tym 6 godzin ćwiczeń

w aparatach oddechowych. Zgodnie z zał. Nr 11 do UZP dla Przemysłu Górniczego z 1 stycznia 1975 r. za każdą godzinę ćwiczeń w aparacie otrzymywano dodatek w wysokości 15 zł na godzinę. Jednocześnie za udział w akcjach ratowniczych otrzymywano wynagrodzenie według średniego wynagrodzenia dniówkowego z ostatniego miesiąca nie niższe niż 200 zł. Ponadto od maja 1977 r. członkowie drużyn ratowniczych otrzymywali dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie.

Wynagrodzenie ubezpieczonego w okresie spornym kształtowało się następująco:

Rok	Wynagrodzenie zasadnicze	Dodatek węglowy	Karta Górnika	Dodatek za pracę w niedzielę	Dodatek za pracę zmianową (II, III)	Dodatek za pracę w aparacie	Dodatek ratowniczy	SUMA
1970	10 800			720	336 (III)			11 208
1971	26 880	1467 (od IX)	560 (od VIII)	1920	896 (III)			31 723
1972	26 880	4400	1904	1920	896 (III)			36 000
1973	26 880	4400	2688	1920	896 (III)			36 784
1974	45 432	4400	8459	2984	3858 (II i III)			65 133
1975	51 408	4400	17 662	5 508 (sobota + niedziela)	6854 (II i III)	90		85 922
1976	53 760	4400	21 504	5760 (sobota + niedziela)	7168 (II i III)	90		92 682
1977	53 760	4400	21 504	5760 (sobota + niedziela)	7168 (II i III)	90	4 000 (od V)	96 682
1978	53 760	4400	21 504	5760 (sobota + niedziela)	7168 (II i III)	90	6 000	98 682
1979	53 760	4400	21 504	5760	7168 (II i III)	90	6 000	98 682

				(sobota + niedziela)				
--	--	--	--	-------------------------	--	--	--	--

Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)
za lata od 1970 do 1998 i 2006 kształtuje się następująco:

<i>Za rok kalendarzowy</i>	<i>Dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)</i>	<i>Kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego za rok kalendarzowy (w zł)</i>	<i>Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)</i>
1970	11 208,00	26 820,00	41,79
1971	31 723,00	28 296,00	112,11
1972	36 000,00	30 108,00	119,57
1973	36 784,00	33 576,00	109,55
1974	65 133,00	38 220,00	170,42
1975	85 922,00	46 956,00	191,12
1976	92 682,00	51 372,00	180,41
1977	96 682,00	55 152,00	175,30
1978	98 682,00	58 644,00	168,27
1979	98 682,00	63 924,00	154,37
1980	169 389,00	72 480,00	233,70
1981	174 834,00	92 268,00	189,48
1982	483 059,00	139 572,00	346,10
1983	543 371,00	173 700,00	313,02

1984	576 930,00	202 056,00	285,53
1985	747 990,00	240 060,00	311,59
1986	997 383,00	289 140,00	344,95
1987	1 269 100,00	350 208,00	362,39
1988	1 952 988,00	637 080,00	306,35
1989	6 804 931,00	2 481 096,00	274,27
1990	31 223 965,00	12 355 644,00	252,71
1991	57 103 204,00	21 240 000,00	268,85
1992	80 983 204,00	35 220 000,00	229,94
1993	103 357 450,00	47 940 000	215,60
1994	157 819 100,00	63 936 000	246,84
1995	17 644,31	8 431,44	209,27
1996	21 341,97	10 476,00	208,72
1997	26 667,81	12 743,16	209,27
1998	20 525,41	14 873,88	138,00
2016	500,00	48 566,52	0,01

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia ubezpieczonego kształtują się w następujący sposób:

<i>Rok kalendarzowy</i>	<i>Zarobki-dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na</i>	<i>Kwota rocznego przeciętnego wynagrodzenia</i>	<i>Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego</i>
--------------------------------	---	---	---

	ubezpieczenie społeczne (w zł)	ogłaszanego za rok kalendarzowy (w zł)	wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)
1975	85 922,00	46 956,00	191,12
1976	92 682,00	51 372,00	180,41
1981	174 834,00	92 268,00	189,48
1982	483 059,00	139 572,00	346,10
1983	543 371,00	173 700,00	313,02
1984	576 930,00	202 056,00	285,53
1985	747 990,00	240 060,00	311,59
1986	997 383,00	289 140,00	344,95
1987	1 269 100,00	350 208,00	362,39
1988	1 952 988,00	637 080,00	306,35
1989	6 804 931,00	2 481 096,00	274,27
1990	31 223 965,00	12 355 644,00	252,71
1991	57 103 204,00	21 240 000,00	268,85
1992	80 983 204,00	35 220 000,00	229,94
1993	103 357 450,00	47 940 000,00	215,60
1994	157 819 100,00	63 936 000,00	246,84
1995	17 644,31	8 431,44	209,27
1996	21 341,97	10 476,00	208,72

1997	26 667,81	12 743,16	209,27
2016	500,00	48 566,52	0,01
Suma wskaźników	4 946,42		
Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury	247,32%		

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, zeznań ubezpieczonego złożonych na rozprawie w dniu 23 marca 2018 r. (k.25); opinii sądowych sporządzonych przez biegłego K. S. z 11 lipca 2018 r. (k.32-38) oraz 14 stycznia 2019 r. (k.67-70).

Podjmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów, w tym aktach osobowych ubezpieczonego oraz aktach organu rentowego (druki rp-7), którym dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności.

Sąd podzielił wnioski z opinii sądowych sporządzonych przez biegłego K. S., bowiem zostały one sporządzone w sposób spójny, logiczny i fachowy. Przy odtwarzaniu hipotetycznego wynagrodzenia za okres nieudokumentowany biegły trafnie uwzględnił do obliczeń wyłącznie te składniki, co do których nie ma wątpliwości, iż ubezpieczony je otrzymywał. Następnie wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia ubezpieczonego z uwzględnieniem zarobków po przyznaniu świadczeniu. Obliczony w ten sposób wskaźnik okazał się niższy niż 250%. Wskazać również trzeba, że przy 1977 r. biegły popełnił błąd rachunkowy, bowiem zamiast wpisać, że w tym roku ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie wynoszące łącznie 96 682 zł wpisał 96 772 r. Błąd ten skorygował Sąd. Niemniej jednak nie wpłynęło to na dalsze obliczenia, gdyż ten rok nie został zaliczony do obliczenia ww. wskaźnika.

Sąd nie dał wiary zeznaniom ubezpieczonego dotyczącym tego, iż otrzymywał on dodatkowe premie, dodatek za pracę w szczególnych warunkach, dodatek pyłowy, gdyż nie ma dowodów na to, że ubezpieczony te składniki otrzymywał. Odtworzone wynagrodzenie nie może być hipotetyczne i musi być oparte na pewnych składnikach. Podkreślić należy, że w sprawie, w której dokonuje się obliczenia wysokości emerytury, rzeczą sądu jest dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe wskazane muszą być w sposób niebudzący wątpliwości w ściśle określonej kwotowo wysokości (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 6 sierpnia 2015 r., sygn. akt III AUa 1878/14).

W konsekwencji, Sąd uznał, że zgromadzone dowody są kompletne i pozwalają na czynienie na ich podstawie ustaleń co do stanu faktycznego, a następnie na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zostało uwzględnione. Zaskarżona decyzja okazała się prawidłowa.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2018.1270 t.j.).

Zgodnie z powołanym przepisem wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art.15, z uwzględnieniem art.110 ust.3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia:

- z kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie emerytury od przeliczonej podstawy,
- dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia o ponowne ustalenie wysokości emerytury, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art.15 ust.5, jest wyższy niż 250%.

Ustalenie wysokości emerytury w sposób wskazany powyżej może nastąpić tylko raz.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu), a także zeznań świadków.

W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257). Niemniej jednak zarobki za poszczególne lata muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Nie jest natomiast możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o hipotetyczne lub uśrednione wysokości zarobków. Zatem – jak już to wskazano wcześniej - kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym.

Sąd Najwyższy w wyroku z 18 grudnia 1997 r. (sygn. II UK 418/97, OSNP z 1998/22/661) stwierdził, że "w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo-płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego". Ten kto się stara udokumentować wyższe świadczenie musi gromadzić dokumenty, wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej, żeby udowodnić wysokość podstawy wymiaru świadczenia (tak również Sąd Apelacyjny w Katowicach w uzasadnieniu wyroku z 14 czerwca 2018 r. w sprawie IIIAUa 1903/17).

W niniejszej sprawie Sąd dopuścił dowody z opinii głównej oraz opinii uzupełniającej, które to opinie zostały sporządzone przez biegłego K. S.. Biegły dokonując odtworzenia hipotetycznego wynagrodzenia ubezpieczonego

za okres nieudokumentowany, tj. do 1979 r. uwzględnił wyłącznie te składniki, które ubezpieczony z pewnością otrzymywał, a więc wynagrodzenie zasadnicze, deputat węglowy, Karta Górnika, dodatek za pracę na II i III zmianie, dodatek za pracę w niedzielę, czasem także w sobotę, dodatek za ćwiczenia w aparacie oraz dodatek ratowniczy. Inne składniki zostały pominięte, gdyż nie ma dowodów na to, że ubezpieczony je otrzymywał. Ponownie należy zaznaczyć, że odtworzenie wynagrodzenia musi być precyzyjne i nie może się opierać na wartościach hipotetycznych.

Wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia z uwzględnieniem zarobków po przyznaniu emerytury okazał się niższy niż 250% i ostatecznie wyniósł 247,32%. Dodać należy, że nawet jeżeli doszłoby do zamiany 1976 r. na 1980 r., to i tak wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie przekroczyłby 250%.

Reasumując, skoro wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest niższy niż 250%, to ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do ponownego przeliczenia pobieranej przez niego emerytury z zastosowaniem art.110a ustawy, to jest z uwzględnieniem podstawy wymiaru wyliczonej na nowo zgodnie z art.15 ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i oddalił odwołanie ubezpieczonego jako bezzasadne.

SSR del. Anna Capik-Pater